

Inhoudsopgave

1.	Midwinternacht	9
2.	Golfen met Donald	12
3.	De allerallerallerbeste spullen	15
4.	De zen van vogelzang	18
5.	Schotlandroute en waarom campers wit zijn	20
6.	Homo hangmat	25
7.	Green insurance	28
8.	Maarten van Rossem en het klokhuis	31
9.	Autogek en natuurmafkees (de 1 ^e groep)	35
10.	Berrie en de wildernisparadox (de 2 ^e groep)	38
11.	Het droombeeld van Bas, Bas en Bas Haring (de 3 ^e groep)	41
12.	Buitenseks en het juk van ernst	46
13.	Mark en Henk en de verdwijningstruc van 2010	49
14.	Franciscus en de Faun	52
15.	Ijsberen met optimisme	55
16.	Het binnenwolfje	58
17.	Groeten van Berrie uit Tanzania	62
18.	Spookjes van de schemer	65
19.	Waar huist de wildernis?	69

20.	Op huwelijksreis: een berin en haar fotograaf	76
21.	Aan tafel. Nu	80
22.	De autoriteit van nacht en bivakzak	83
23.	Groeten uit Rio	86
24.	Zondagmiddaghypocrisie	89
25.	Asfaltpanorama	92
26.	Golfen met Donald: tweede ronde	96
27.	Supermarktoorlog	100
28.	Wat is natuur? Mensexclusief: cultuur-natuur spectrum	104
29.	Wat is natuur? Mensinclusief: pitsiatuq	108
30.	Wat is natuur? Mensinclusief: transformaties	111
31.	De Schaal van Klojo	114
32.	Op reis met een protesterende voet	118
33.	Het nieuwe Zeeland	122
34.	Australië – hoe groot is de kans?	125
35.	Bali-surf	129
36.	Doha *****	134
37.	Welkom nichtje	138
38.	Golfen met Donald: derde ronde (game over)	142
39.	Een lied van zeep en vet	147
40.	Mark en Henk wandelen mee in een klimaatmars omstreeks 2020	150
41.	Capibara's en caipirinha's	154
42.	Pantaneiros	158
43.	De groene boeddhist die oprecht veronderstelt	162
44.	Het p-l-a-s-t-i-c tijdperk	166
45.	Dankceremonie met Donald	170
46.	De taal van groen	175
47.	Corona, pleepapier, natuur	179
48.	Galgenmaal voor huismuis	185
49.	Mark en Henk in de natuurinclusieve toekomst omstreeks 2030	189
50.	Brief van de koning: de vrolijke natuurbescherming	193
	<i>Dankwoord</i>	199
	<i>Noten</i>	201

1

Midwinternacht

Het was 20 december, het einde van de herfst, de dag van het jaar die de langste nacht inleidde. Ik besloot deze midwinternacht buiten te vieren. Voor dit idee had ik in de zomer inspiratie opgedaan op twee bijzondere plekken met steenoude bouwwerken. De eerste was Newgrange in Ierland, een ganggraf van rond 3200 voor Christus en daarmee, vertelde men er trots bij, ouder dan Stonehenge en de piramides van Gizeh. De tweede was Stonehenge. Bij beide monumenten voltrekt zich op de kortste dag van het jaar een kunststukje: op het exacte moment van zonsopkomst schijnt de zon naar binnen, heel precies door een kleine opening.

Deze bijzondere zonsopgang, die historisch gezien zo belangrijk is geweest voor mensen die dicht bij de natuur leefden, wilde ik eens in een vertrouwde omgeving verwelkomen; in het hart van de Engelse Midlands op de boerderij waar Gina was opgegroeid.

Mijn verblijfplaats was een typische *spinney*; een klein bos op de hoek van een schapenwei met in het midden een vijver. Zo'n bosje is een knooppunt van de heggen die het glooiende landschap zijn karakter geven. Bovendien zijn ze nuttig voor boeren: gunstig voor fazanten waarop graag geschoten wordt, handig voor het hout in

het gietijzeren fornuis, makkelijk voor het wateren van de schapen in de zomer, en voor het ontwateren van de wei in de winter.

Het bos was er een van hoge stammen en weinig ondergroei. De kale takjes in de boomkronen deden de schemer een beetje wiebelen. Om 17.00 uur was het echt wel donker te noemen. Veel droog hout was niet te vinden. Het resultaat was een lauw kampvuur en een flauw potje rijst. Gelukkig werd het niet koud, maar er blies een verdomd sterke wind.

Achteraf sprak men op het nieuws van een storm.

De boomstammen knalden als girafnekken tegen elkaar. De wind kwam van links, rechts, voor, achter, blies rook in mijn gezicht, hield stil, draaide een rondje naar boven, viel naar beneden en brulde. De herrie in het bos was gevarieerd en luid. Ik was bang dat er een zware tak naar beneden zou komen.

Een zoeklampje in de aangrenzende wei was een welkome onderbreking. Bezoek!

Ik liep Gina tegemoet. Het hondje van haar ouders was ook mee. Ik stapelde een zitje van gezaagde stammetjes en zette een pot thee. Gina keek wat ongemakkelijk rond: naar het zeil boven de bivakzak, naar het aarzelend vuur, en naar de bomen die over onze hoofden bogen. Het was allemaal net iets te ruw. Het hondje liep constant te janken. Het stoorde me des te meer omdat ik wist dat het beest vanavond in het huis naast haar zou liggen, op mijn kant van het bed.

Een beetje pijn deed het wel toen ze vertrokken. Ik mijmerde nog wat bij het kampvuur dat met tegenzin verder brandde...

...Waarom had ik ooit besloten dat ik van natuur hield?

...Werden er nu, bij dat knipperend lampje tien kilometer boven mijn hoofd, nootjes en wijn geserveerd door vriendelijk personeel?

...Wat is onaangename in een bos: stilte gemarkeerd door een brekende tak, of constant brekende takken?

Ik kroop mijn bivakzak in. Geen beschutting aan de zijkanten, geen ronde muur, geen rechtopstaande stenen tegen mijn rug, niet zien maar wel gezien kunnen worden, geen behaaglijke matras, geen zielsverwanten om in trance muziek mee te maken en bier te drinken, en vooral: geen dakconstructie boven het hoofd om vallend hout te stoppen. Kortom, niet alleen mijn vrouw maar ook primitieve angst kwam welterusten zeggen.

Om 21.03 uur hoorde ik een bosuilman, dat geluid kende ik! En kort daarna: een bosuivrouw. Kende ik ook! Voor hen kwam het broedseizoen er langzamerhand aan. Ik was niet alleen. Zij zouden me waarschuwen voor een vallende tak.

Rollen en draaien van 21.04 uur tot halverwege de nacht. De trance van halfslaap. Als je vaak genoeg in een donker bos bent, kun je angst gaan benaderen als een keuze. Zowaar sliep ik even.

Ik werd wakker in een lichtere tint van donkerte. De wind was gaan liggen. Het deed de nacht vergeten. Met een grijns keek ik uitgebreid rond. Om 7.46 uur een korte serenade van een winterkoning. Om 8.00 uur drie lachjes van een groene specht. En toen was het aftellen naar het moment suprême. Ik had het opgezocht: 8.13 uur zou de zon opkomen.

En ze kwam op, zoveel maakte het steeds fellere ochtendlicht duidelijk.

Maar er viel geen straal op mijn neus. Niets van dat; wat het hoogtepunt had moeten worden, werd door bewolking versluierd!

Oh oh oh.

In Nederland zou ik zo'n anticlimax gepaard laten gaan met een vloek. Omdat ik in Engeland was, noemde ik het *rather disappointing*.

Ik ontbeet, stopte het zeiltje en de andere spullen in mijn rugzak en liep het bos uit. Vermoeid, al met al toch voldaan. Zelfs blij, dat ik voor de gelegenheid geen tempel had gebouwd.

2

Golfen met Donald

Donald belde op. Hij had ons kritische artikel uit 2013 over de aanleg van zijn golfbaan bij Aberdeen gelezen¹, nou ja, er wat doorheen gebladerd, en nu hij zelf weer in Schotland was, wilde hij onder het genot van een rondje golf eens van gedachten wisselen.

Er waren nogal wat redenen om nee te zeggen: voor de aanleg van de baan waren lokale bewoners weggepest, politie en politici gecorrumpeerd, en flora en fauna vernietigd.²

Toch zei ik direct ja, want als het op balspelletjes aankomt ben ik net een blij hondje.

Bij *tee off* was het meteen duidelijk dat hij een paar niveaus beter was. Hij sloeg de bal met zijn Big Bertha-driver en een geoliede swing het blauw in. Honderdvijftig meter verder maakte het witte stipje een perfecte landing op de fairway. Hij keek me aan met een brede grijns. 'What about that, son.'

Mijn beurt. Ik verzon ter plekke een routine en dipte die in een sausje van elegantie en achteloosheid. Helaas kun je met golfen slechts heel even doen alsof. Dan komt de swing en die verradt alles. Ik raakte de bal met de hiel van mijn club. We zagen het ding een paar meter wegstuiteren, het hoge gras in. Donald schaterde het uit.

Toch was hij de flauwste niet. Als een haai en een poetsvisje gingen we door Hole One. Terwijl ik van bal naar bal zigzagde en niet meer dan een meter of twintig per slag verder kwam, stuurde hij zijn golfkarretje pal voor me, zo dichtbij dat ik soms tegen een achterwiel aan liep. Achterover gezakt en met een pols op het stuur leunde hij naar buiten. 'We are both men of the Great Outdoors,' begon hij. 'Kijk hoe prachtig en wild het hier is. De zee, de duinen, het stuifzand. Dit is een unieke plek. Magistraal. Weet je, wereldwijd heb ik veel milieuprijzen gewonnen. Ook ik ben een milieubeschermer. Daarom wilde ik deze golfbaan *hier* bouwen. De beste golfbaan ter wereld op de mooiste golflocatie ter wereld. Bovendien zijn de Schotse duinen de geboorteplaats van golf.'

Mijn oma is Schots.'

'Wild is het hier toch niet meer,' zei ik. 'Het lijkt alsof deze baan uit de duinen is gegroeid, maar er zijn duizenden karrenvrachten met zand verplaatst, het complete watersysteem is op de schop gegaan, sproeisystemen zijn aangelegd, uitheemse grassoorten geïntroduceerd, inheemse dieren en planten vernietigd en verjaagd. Bovendien wordt het geheel geregeld overgoten met pesticiden. De natuurlijke dynamiek van het stuifzandsysteem is weg. De wildernis is verwoest.'

'I am disappointed you say that, Keeon. Ik heb de Schotten juist een grote dienst bewezen door deze duinen te stabiliseren. Met de stijgende zeespiegel op de drempel is het hier veiliger. Het verbaast me dat ik voor dit project nog geen milieuprijs heb gekregen.'

Ik vraag hem of hij ooit tijdens het golfen een basterdzandloopkever heeft gezien. Een donkerbruine roofkever met witte vlekken en grote kaken. Het beest leeft graag op stuifduinen. Ik weet alleen niet of het ook zover noordelijk voorkomt. En of het überhaupt hier nog zou kunnen wonen.

'A what?' schreeuwt Donald, terwijl hij met zijn benen gespreid

klaarstaat bij de tweede hole. Ik vertel dat de larve van de kever in een verticaal tunneltje woont en razendsnel naar buiten glijdt om een prooi te grijpen.

'I'd better be careful putting my hand in the potholes, Keeon. Whahaha.'

Zijn plezier brengt hem uit zijn concentratie. Met zijn driver raakt hij de bal hard, maar volledig verkeerd. Out of bounds. Hij vloekt het uit en slingert Big Bertha het helmgras in.

'I need a f***** break.'

We zitten op een hoog duin en kijken uit over de golfbaan en de zee. De emoties zakken wat. Opeens zien we allebei een bruin stipje in de verte bewegen. 'Het is een persoon,' zeg ik, 'en hij lijkt naar ons te zwaaien.'

'What the hell,' bromt Donald. 'Whoever that is, he has no business here. I'll have security remove him.'

'Ik weet niet of ik het goed zie, maar volgens mij heeft hij jouw bal gevonden.'

Het klopt met de richting, stelt Donald vast. 'Maar waarom zou iemand in hemelsnaam mijn bal willen oprapen?'

'Misschien is het wel Denis Rice...'

'Who?'

'Denis Rice,' zeg ik, 'emeritus professor filosofie die woont in een dorpje ten zuiden van Aberdeen. Hij heeft zijn hele leven gegolft op de bescheiden manier die ooit eigen was aan het spelletje. Maar meer nog dan het golfen zelf, heeft hij plezier in het zoeken van verloren ballen. Hij heeft er meer dan honderdduizend gevonden, schoongepoetst en gedoneerd aan Oxfam. Zo heeft hij vijftigduizend dollar bij elkaar gespaard voor een betere wereld.'³

'Say no more, Keeon, ik begrijp wat je zegt. Ik pak zo een nieuwe bal, en hier... Hier geef ik je alvast vijftig cent. Zorg jij maar dat die bij Oxfam terechtkomt.'

3

De allerallerallerbeste spullen

Verrekijker € 1500. Slaapzak € 250. Jas € 300. Zo kan hij nog even doorgaan. In zijn hoofd zijn deze prijzen allemaal te rechtvaardigen... De verrekijker heeft hij even vaak in zijn hand als een tandenborstel. Steeds geniet hij van de helderheid en rijke kleuren. De slaapzak is warm en toch licht van gewicht. Zijn jas is absoluut waterdicht. Het helpt hem grenzen verleggen doordat hij urenlang in een kletsnat bos kan rondstruinen zonder nat te worden.

Het doet hem geen pijn om te betalen voor kwaliteit. Hij onderhoudt zijn spullen en is er zuinig op. Zijn missie is om de sterkste, meest essentiële en multifunctionele spullen te verzamelen en die tot in de nadagen van zijn leven te gebruiken. Een kleine rugzak gevuld met betrouwbaarheid en duurzaamheid, zodat hij op een willekeurig moment van de dag, in een willekeurige levensfase, naar buiten kan lopen en eenwordenmetdenatuur. Dat is het eerste nut van zijn dure spullen.

Het tweede nut: spullen zijn een visitekaartje dat voorafgaat aan het gesprek. Het vertelt in een oogopslag wie hij is, bij welke club hij hoort, wat hij te besteden heeft. Het vertelt anderen wat hij in het bos te zoeken heeft en hoeveel recht hij erop denkt te hebben.